

Bokomtale: Når mor er syk

Forfatteren Tiril Broch Aakre har skrevet om å være datter og nærmeste pårørende til en mor som begår selvmord. Boka «Mødre og døtre» ble i fjor nominert til konkurransen om beste norske bok.

Slik sammenfatter forfatteren selv boka: *Dette er en fortelling om sorg. Og om kronglete kjærlighet. Om det mørkeste mørke, og det lyseste lys. Om å være pårørende. Om et av de 593 selvmordene i Norge i 2017. Om å være mødre og døtre. Men det er også en fortelling om munterhet og latter.*

Et fomlende helsevesen

Men i tillegg er det også en bok drevet fram av forfatterens gråtkvalte sinne over et norsk helsevesen som svikter og som fomler i møte med en vanskelig psykiatrisk pasient.

hjelpen en ustabil pasient?

Moren til Tiril Broch Aakre døde sommeren 2017 etter et liv der hun etterhvert fikk store psykiske problemer. Da var Aakre 41 år gammel, i et travelt liv med jobb og familie. Moren hadde fått permisjon fra sykehuset, der hun var innlagt fordi hun var suicidal. Hun reiste hjem til sin tomme leilighet og tok sitt eget liv. Det gikk ni timer fra moren brøt ringeavtalen med sykehuset til hun ble funnet av nødetatene.

Datteren spør: *Hvordan skal et ustabil system hjelpe en ustabil pasient? De har det til felles at de veksler mellom oppbluss av virkestrang, handlekraft og systematikk, apati og kaos.*

Aksepterer ikke

Hvordan skal et helsevesen som strever med å følge planer og rutiner kunne hjelpe et menneske som trenger planer og rutiner, spør Aakre.

“ Da jeg var liten, var moren min en som kunne rydde opp i undertråden i symaskinen når den vaset seg, og hente opp masker jeg mistet når jeg strikket...

Hun skriver at hun ikke aksepterer at helsevesenet ikke mobiliserer mer overfor psykisk smerte. At hun ikke aksepterer gapet mellom helsemyndighetenes retningslinjer for behandling av psykisk syke og suicidale pasienter, og praksis. At hun ikke aksepterer at Norge har det hun kaller «vanvittig høye» selvmordstall i psykisk helsevern.

Hun ble masken som falt av

Forfatterens skildring av moren, og ikke minst av et komplisert og vanskelig forhold mellom mor og datter, gjør sterkt inntrykk. Aakre bruker et typisk kvinnebilde og skriver:

Da jeg var liten, var moren min en som kunne rydde opp i undertråden i

symaskinen når den vaset seg, og hente opp masker jeg mistet når jeg strikket... Hun trøstet meg, satte mot i meg, var evig interessert i alt jeg holdt på med, og stolt av meg. Men så ble hun også den vasete undertråden i livet mitt, hun ble masken som falt av og ble et hull alt jeg strikket kunne rakne rundt.

Mange pårørende kan nok kjenne seg igjen i de ambivalente følelsene man kan ha til en nær som sliter. Hun er glad i moren, hun sørger når moren dør, men hun skildrer også en mor som er vanskelig, ustabil, som forsvinner fra hjemmet når barna er små, som er til og fra, og stundom så krevende at datteren som voksen i perioder må skyve henne fra seg. Og etter at moren til slutt begår selvmord, sliter datteren med dårlig samvittighet: Burde hun ikke som nær pårørende ha gjort mer? Kunne hun ha forhindre at moren tok livet sitt?

“ Men så ble hun også den vasete undertråden i livet mitt, hun ble masken som falt av og ble et hull alt jeg strikket kunne rakne rundt.

Slik blir dette en historie mange pårørende vil kunne kjenne seg igjen i, selv om det heldigvis er relativt sjelden slike historier ender med selvmord.

Tekst:

Marie Rein Bore

Journalist